

FYLKESMANNEN I ROGALAND

Helse- og sosialavdelinga

Vår ref.: 2004/4426

Deres ref:

Arkivnr.: Sosialdepartementet Vår dato: 21.06.2004

Sosialdepartementet
Pb. 8019 Dep.
0030 OSLO

Saknr.:	04/60689	Øs nr.:	81
Ansatt:	311.31	Ansattid:	22/6-04
Avd.:	SKO	Saksbeh.:	
Utt.:			

Hørings svar - Brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester

Fylkesmannen i Rogaland viser til høringsnotat av 23.03.04 vedrørende brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester.

Fylkesmannen i Rogaland har følgende kommentarer til de fem hovedspørsmålene i høringsnotatet:

- I. Bør dagens todelte system for brukerbetaling og finansiering i hovedtrekk videreføres, eller er det behov for større endringer?

Det er et klart behov for endringer av dagens system for brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester. Dagens todelte system der ulik betaling begrunnes ut fra bosted og ikke ut fra de tjenestene man mottar, oppleves som urettferdig. Et enhetlig system vil sikre likhet og forutsigbarhet for brukerne.

Ulikt betalingssystem for institusjon og omsorgsbolig kan stimulere kommunene til å tildele tjenester ut fra økonomiske hensyn, og ikke ut fra hensynet til brukernes behov. Dette er klart uheldig.

- II. Vil et enhetlig system for brukerbetaling der betalingen knyttes til bolig, daglige utgifter og egenandeler for de faktiske tjenester som ytes være mer hensiktsmessig enn dagens todelte system for brukerbetaling i og utenfor institusjon?

Vi anser det å få et felles system for brukerbetaling i institusjon og omsorgsbolig som svært viktig. Den skisserte modellen der man skiller mellom betaling for bolig og betaling for de tjenester man mottar, må anses som mer hensiktsmessig enn dagens todelte system. En slik ordning vil oppleves mer rettferdig, gi brukerne større rettigheter i forhold til det botilbudet som gis og hindre tildeling av tjenester ut fra økonomiske hensyn. Selv om denne løsningen er bedre enn dagens løsning, anser vi ikke dette for å være den beste løsningen. Dersom sykehjemsplasser blir bundet opp gjennom kontrakter som gir husleierettigheter, vil det redusere mulighetene til å bruke sykehjemmene på en fleksibel måte.

Satsingen på omsorgsboliger og hjemmebaserte tjenester, økt levealder og økt sykkelighet blant de eldste eldre preger virksomheten ved norske sykehjem. Beboere i sykehjem er jevnt over dårlig fungerende. Det å skulle inngå leiekontrakter med beboere på sykehjem kan av den grunn bli meget problematisk,

Postadresse:	Besøksadresse:	Telefon:	e-post:	Landbruksavd.	Telefon:
Postboks 59	Lagårdsv. 78	51568700	postmottak@fm-ro.stat.no	Lagårdsv. 80	51568700
4001 Stavanger	Stavanger	Telefaks:	Hjemmeside:	Postboks 59	Telefaks:
		51568811	www.fylkesmannen.no/rogaland	4001 Stavanger	51568811

og i realiteten kan dette ofte bli illusorisk. Vår vurdering er derfor at den mest hensiktsmessige løsningen er et felles system for vederlagsbetaling etter den modell man i dag anvender ved opphold i institusjon. (Se punkt IV)

III. Bør staten fastsette regler for nivået på brukerbetaling, og i tilfelle i hvilken grad, eller bør det være opp til den enkelte kommune å avgjøre?

Det bør være statens oppgave å skjerme brukere med liten betalingsevne. Staten bør også fastsette regler for nivået på brukerbetalingen.

Det er viktig at dagens ordning med betalingsfritak for personrettet hjelp videreføres. Disse tjenestene dekker så grunnleggende behov at de ikke bør medføre utgifter for den enkelte bruker. Betalingsfritak for personrettet hjelp bidrar også til å lette presset på institusjonene.

IV. Bør kommunens helhetlige finansieringsansvar for tilbudet til beboere i institusjon utvides til å omfatte en større gruppe brukere av pleie- og omsorgstjenester, f.eks beboere i omsorgsboliger? Finnes det eventuelt en bedre avgrensing av kommunens finansieringsansvar?

Den samme helsemessige og aldersmessige utviklingen vi har skissert for beboere i sykehjem, gjelder også for beboere i omsorgsboliger. Mange omsorgsboliger fungerer i praksis som sykehjem med alvorlig syke og dårlig fungerende beboere med omfattende omsorgsbehov. Også for mange beboere i omsorgsboliger er det derfor lite hensiktsmessig med husleiekontrakter. Vår vurdering er at det mest hensiktsmessige vil være at dagens modell for brukerbetaling i institusjon også innføres for beboere i omsorgsboliger. Det er etter vårt syn fullt mulig å skille institusjoner og omsorgsboliger med oppstarttilskudd fra husbanken fra andre boformer.

I høringsnotatet trekkes det fram at man i framtiden vil ha flere brukere med høye pensjoner og som med den vederlagsbetaling man i dag har ved institusjonsopphold, vil måtte betale opp mot kostpris. Dersom dette blir et system som gjelder både for institusjonsopphold og omsorgsbolig, anser vi ikke dette som noen stor ulempe. Man vil med en slik enhetlig løsning unngå dagens situasjon der høyinntektsgrupper velger omsorgsbolig framfor institusjonsopphold av økonomiske årsaker. En slik enhetlig løsning vil gjøre det lønnsomt for høyinntektsgrupper å bo i egen bolig, noe som vil sikre at brukere søker omsorgsbolig/institusjonsopphold ut fra et behov for hjelp, og ikke av økonomiske grunner.

Uansett hvilken modell som velges for brukerbetaling, er det viktig å ivareta økonomien til brukernes hjemmeboende ektefeller. Det må også kunne tas hensyn til at velfungerende brukere har et større behov for "lommepenger" enn dårligere fungerende brukere.

V. Bør beboere i institusjon ha de samme rettigheter som brukere utenfor institusjon i forhold til hjelpemidler fra folketrygden, legemidler på blå resept og Husbankens bostøtteordninger?

Alle brukere bør i utgangspunktet ha samme rettigheter uavhengig av boform. Vi ser imidlertid at dette kan by på praktiske problemer og i hvert fall vil kreve enkelte tilpasningsordninger:

- Dersom man velger en løsning der beboere i institusjon betaler husleie, bør også disse beboerne komme inn under den statlige ordningen med bostøtte. Bostøtte bør være en rettighet som ikke er avhengig av den enkelte kommunes økonomi.
- En statlig finansiering av hjelpemidler i institusjon kan bedre tilgangen på slike hjelpemidler, noe som vil være positivt både for pasienter og personale. Et slikt finansieringssystem forutsetter imidlertid en klassifisering av hjelpemidler i retning det som er skissert i høringsnotatet. Det kan ikke bli slik at alle beboere i institusjon skal ha rett til sin egen personløfter, badekar eller spesialbil.
- Statlig finansiering av legemidler i institusjon (blåreseptordning) kan gi økte rettigheter for den enkelte bruker, men kan også by på en del praktiske problemer. Det kan bli forholdsvis ressurskrevende for personalet å holde orden på hvilke medikamenter som brukes av hvilke pasienter, og om bruken kommer inn under blåreseptordningen.
- Statlig finansiering av sykepleiemateriell i institusjoner vil by på de samme problemene. Dersom ordninger forutsetter at det holdes kontroll med hvilket utstyr som brukes til den enkelt pasient, anser vi en slik kontroll som svært ressurskrevende og kanskje umulig.

Med hilsen

Tora Aasland
fylkesmann

Ole Mathis Hetta
fylkeslege/ avdelingsdirektør

Kopi: Landets fylkesmenn
Helsetilsynet i fylkene

Saksbehandler: Berit Kvalvaag Grønnestad
Saksbehandlers telefon: 51 56 87 64
E-post: berit.kvalvaag.gronnestad@fm-ro.stat.no